

WARUNKOWE ZAWIESZENIE WYKONANIA KARY

Warunkowe zawieszenie wykonania kary, zwane potocznie „zawiasami”, jest instytucją prawa karnego, która umożliwia sprawcy uniknięcie kary pozbawienia wolności, pod warunkiem przestrzegania prawa.

Warunkowe zawieszenie kary przewidziane zostało w Kodeksie Karnym. Jest to środek probacyjny, mający poddać sprawcę próbie. Stosując warunkowe zawieszenie kary, sąd musi najpierw zbadać czy istnieją przesłanki umożliwiające zastosowanie tego środka.

Aby sąd mógł rozważyć warunkowe zawieszenie kary muszą wystąpić łącznie następujące przesłanki:

- 1) Kara pozbawienia wolności nie może przekraczać roku;
- 2) Brak jest recydywy ogólnej, co oznacza, że w czasie popełnienia przestępstwa, za które sprawca ma dostać „zawiasy”, nie był już wcześniej skazany na pozbawienie wolności;
- 3) Istnieją widoki na to, że sprawca będzie przestrzegał porządku prawnego i nie powróci do popełniania przestępstw.

Sąd bierze również pod uwagę postawę sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste, dotychczasowy sposób życia oraz zachowanie się po popełnieniu przestępstwa. Nie ma zatem co liczyć na warunkowe zawieszenie wykonania kary sprawca, który swoją postawą nie daje gwarancji przestrzegania porządku prawnego, np. popełnia występki o charakterze chuligańskim.

Okres próby rozpoczyna się od momentu uprawomocnienia się orzeczenia i trwa od roku do trzech lat. W przypadku sprawcy młodocianego oraz sprawcy, który popełnił przestępstwo z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej, okres próby wynosi od 2 do 5 lat.

Podczas trwania okresu próby, sąd nakłada na skazanego, a jeżeli orzeka środek karny, może nałożyć na skazanego określone obowiązki. Katalog tych obowiązków jest otwarty i to od sędziego zależy, który obowiązek lub obowiązki uzna za najlepiej działające na sprawcę pod względem resocjalizacyjnym i wychowawczym. Do obowiązków tych należy:

- 1) informowanie sądu lub kuratora o przebiegu okresu próby,
- 2) przeproszenie pokrzywdzonego,
- 3) wykonywanie ciężącego na sprawcy obowiązku łóżenia na utrzymanie innej osoby,
- 4) wykonywanie pracy zarobkowej, nauka lub przygotowanie się do zawodu,
- 5) powstrzymanie się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających,
- 6) poddanie się terapii uzależnień,
- 7) poddanie się terapii, w szczególności psychoterapii lub psychoedukacji,
- 8) uczestnictwo w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych,
- 9) powstrzymanie się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach,
- 10) powstrzymanie się od kontaktowania się z pokrzywdzonym lub innymi osobami w określony sposób lub zbliżania się do pokrzywdzonego lub innych osób,
- 11) opuszczenie lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym,
- 12) inne stosowne postępowanie w okresie próby, które może zapobiec popełnieniu ponownie przestępstwa

Sąd może również w okresie próby oddać skazanego pod dozór kuratora lub osoby godnej zaufania, ale także stowarzyszenia, instytucji albo organizacji społecznej, do której działalności należy troska o wychowanie, zapobieganie demoralizacji lub pomoc skazanym. Natomiast, w przypadku młodocianego sprawcy umyślnego przestępstwa, multirecydywisty, przestępcy działającego w zorganizowanej grupie lub związku mających na celu popełnienie przestępstw, sprawcy, który popełnił przestępstwo w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych, a także sprawcy, który popełnił przestępstwo z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej, dozór jest obowiązkowy i trwa przez cały okres próby. Dozór nie stanowi dolegliwości skierowanej wobec skazanego, a wręcz przeciwnie – ma ułatwić mu wykonywanie nałożonych obowiązków i uchronić go przed ponownym popełnieniem przestępstwa. W szczególnych przypadkach, jeżeli sprawowanie dozoru jest niemożliwe albo znacznie utrudnione z przyczyn niezawinionych przez skazanego, sąd może postanowić o zwolnieniu sprawcy od dozoru.

Sąd obligatoryjnie zarządza wykonanie kary w trzech przypadkach:

- gdy skazany popełnił w trakcie okresu próby podobne przestępstwo umyślne, za które orzeczono prawomocnie karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania,
- gdy skazany za przestępstwo popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej lub innej osoby małoletniej zamieszkujących wspólnie ze sprawcą w okresie próby rażąco narusza porządek prawny, ponownie używając przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej lub innej osoby małoletniej zamieszkujących wspólnie ze sprawcą,
- gdy pomimo udzielenia pisemnego upomnienia przez sądowego kuratora zawodowego skazany w okresie próby rażąco narusza porządek prawny albo uchyla się od spełnienia obowiązków nałożonych przez sąd, wykonania środków karnych, środków kompensacyjnych, przepadku lub uiszczenia grzywny.

Sąd może zarządzić wykonanie kary, jeżeli sprawca w okresie próby rażąco narusza porządek prawny, w szczególności popełni przestępstwo, albo jeżeli uchyla się od uiszczenia grzywny, od dozoru, wykonania nałożonych obowiązków lub orzeczonych środków karnych, środków kompensacyjnych lub przepadku. Sąd może również zarządzić wykonanie kary, jeżeli skazany po wydaniu wyroku, lecz przed jego uprawomocnieniem się, rażąco narusza porządek prawny, a w szczególności gdy w tym czasie popełni przestępstwo.

Jeżeli od zakończenia okresu próby upłynie 6 miesięcy, sąd nie będzie mógł zarządzić wykonania kary, ponieważ z mocy prawa dojdzie do zatarcia skazania.

Należy pamiętać, że warunkowe zawieszenie kary najczęściej stosuje się w przypadku kary pozbawienia wolności, jednak warunkowo zawiesić można również karę ograniczenia wolności, a także karę grzywny, jeżeli jest samoistna, czyli nie występuje obok żadnej innej kary.

Źródła:

- *Kodeks Karny, 1997, art. 69 – 75;*
- *Kodeks Karny. Komentarz aktualizowany, Mozgawa Marek (red.), LEX/el. 2021*

Zadanie realizowane przez Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Obywatelskiej CIVIS SUM, finansowane ze środków przekazanych przez miasto Zielona Góra na podstawie umowy o powierzenie realizacji zadania publicznego pn. „Prowadzenie punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i punktu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz realizacja zadań z zakresu edukacji prawnej w mieście Zielona Góra w 2021 r.”